

KRONIKKEN

Danmark som videnmagnet

Forskning. Verden over investeres der i dag massivt i forskning. F.eks. har Kina over de seneste ti år femdoblet sit forskningsbudget. Vi kan gøre kraften i den danske videnmagnet endnu stærkere, men det kræver, at vi prioriterer den offentlige forskning og gør en ekstra indsats for at tiltrække stjerneforskere.

AF FLEMMING BESENBACHER

Professor, dr.scient., bestyrelsesformand for Carlsberg A/S og Carlsbergfondet.

JENS MAALØE

CEO, Terma A/S, kommende formand for Danmarks Innovationsfond,

OG CHARLOTTE RØNHOF

underdirektør, Dansk Industri

Danmark og danske virksomheder har brug for de skarpeste hjerner. Forskning og udvikling skaber vækst og arbejdspladser i virksomhederne og i samfundet. En helt ny analyse viser, at danske virksomheder tjener yderligere 34 pct. for hver ekstra krone, de investerer i forskning og udvikling. Men denne indtjening sker ikke pr. automatik. Forskning og udvikling er i bund og grund et spørgsmål om at have de rigtige mennesker ansat. Mennesker med den nødvendige viden og stærke kompetencer. Der er hård kamp om talenterne, og globalt øges denne kamp dag for dag.

Et historisk tilbageblik sætter tingene i perspektiv.

Den danske fysiker Niels Bohr modtog i 1922 Nobelprisen for sit bidrag til forståelsen af atomets struktur og udviklingen af kvantemekanikken. Bohr havde altid drømt om internationalt samarbejde inden for videnskaben. I kraft af hans banebrydende forskning og med det nyopførte Niels Bohr Institut som ramme kom mange prominente forskere til København. Her udvekslede de synspunkter og ideer med hinanden og med Bohr. København blev en international metropol for den teoretiske fysik – en videnmagnet, der tiltrak de skarpeste hjerner.

Sådan må og skal det fortsat være, for at vi kan bevare vores velfærdssamfund.

Verden over investeres der i dag massivt i forskning, og antallet af attraktive topklasse forskningsmiljøer stiger. F.eks. har Kina over de seneste ti år femdoblet sit forskningsbudget og bruger i dag lige så stor andel af BNP til forskning som EU.

Antallet af kvalificerede medarbejdere med tekniske og naturvidenskabelige uddannelser eksploderer i lande som Kina og Indien i disse år. For virksomheder kan det derfor være attraktivt at placere forskningsaktiviteter i de lande, hvor talentmasse og relevante forskningsmiljøer er til stede.

Hvis Danmark skal være en videnmagnet, skal vi prioritere den offentlige forskning, som såvel danske som udenlandske virksomheder efterspørger. Både virksomheder og det danske samfund som helhed har brug for grundforskning af meget høj kvalitet over hele bredden af humanistiske, samfundsvidenskabelige, tekniske, natur- og sundhedsvidenskabelige discipliner. Dette er vigtigt for at udvikle vores samfund, for at tiltrække talent og for at nå til de radikale forskningsgennembrud, som er helt og aldeles nødvendige for at nå til løsninger på de store samfundsudfordringer inden for klima, sundhed og knappe ressourcer.

Vi må og skal give de bedst mulige vilkår for den banebrydende forskning, som er helt afgørende for vores fremtidsudsigter. Samtidig må der hele tiden søges nye veje til at styrke samspillet mellem universiteter, virksomheder og samfund, så nye forskningsresultater relateres til samfundets og virksomheders udfordringer og hurtigst muligt tages i brug. Sådanne miljøer vil øge forskningens relevans og samtidig øge universitetskandidaternes job-parathed.

Virksomheder efterspørger natur-, sundheds- og til dels også samfundsvidenskabelig forskning og i særlig grad teknisk forskning. Her er det meget uheldigt, at Danmark kun bruger 14 pct. af den offentlige forskning på teknisk forskning. Det placerer Danmark i bunden af OECD og lavere end f.eks. Sverige (22 pct.), Tyskland (23 pct.) og Finland (27 pct.)

Når en virksomhed som Siemens har valgt at placere sig i netop Danmark, skyldes det bl.a. Danmarks stærke, tekniske forskningsmiljøer på energiområdet. I Siemens hovedkvarter i München overvåger man forskningen på universiteter rundt

Danmark kan tiltrække topforskere, hvis vi prioriterer rigtigt. Arkivfoto: Scanpix

Vi må og skal give de bedst mulige vilkår for den banebrydende forskning, som er helt afgørende for vores fremtidsudsigter.

om i verden i jagten på gode samarbejdspartnere og den nyeste viden inden for virksomhedens forretningsområder.

Relevansen af den offentlige forskning i Danmark spiller i høj grad en rolle for, at Danmark kan være en videnmagnet.

Erfaringerne fra eksempelvis CERN i Schweiz viser, at unikke forskningsanlæg tiltrækker forskere og virksomheder. Danmark investerer sammen med en række andre lande milliarder af kroner i supermikroskopet (MAX IV og ESS), som er ved at blive opbygget i Lund og København. Det bliver verdens førende af sin art, og her vil forskere fra virksomheder og universiteter inden længe kunne undersøge, hvordan biologisk og fysisk materiale er opbygget og fungerer helt ned på atomart niveau.

Det ville utvivlsomt have glædet Niels Bohr. ESS kan anvendes inden for næsten alle de vigtige områder som lægemidler, fødevarer, emballager og energiteknologi.

Supermikroskopet er en sjælden og stor mulighed for at tiltrække forskere, projekter og virksomheder til Danmark.

Et første skridt på vejen er, at vi hurtigst muligt sørger for, at forskere fra f.eks. USA, Canada, Rusland og Kina overhovedet kan få lov til at bosætte sig i Danmark, selv om de arbejder på ESS i Lund. Sådan er det desværre ikke i dag.

Dernæst må vi for alvor sætte gang i forskningen i materialer og bioteknologi – og uddanne flere kandidater og forskere inden for dette område.

Når talenter sætter kurs mod Danmark, må unødvendige regler og bøvl ikke stå i vejen. Et bredt flertal i Folketinget skal derfor have ros for, at det 26. juni blev enig om nye rammer for international rekruttering, der gør det lettere for virksomheder at rekruttere arbejdskraft fra udlandet. Det er også godt, at studerende fra ikke-EU-lande, der gennemfører en kandidat- eller ph.d.-uddannelse i Danmark, vil få nemmere ved at få en arbejds- og opholdstilladelse, men vi kommer desværre ikke uden om, at den høje beskatning i Danmark fortsat er en barriere for tiltrækning af udenlandske talenter.

Udenlandske stjerneforskere kan være med til at styrke eller etablere stærke forskningsmiljøer i Danmark. Ansættelse af en stjerneforsker trækker desuden flere forskere med, fordi der opstår et forskermiljø i verdensklasse, som andre ønsker at være med i. Og det er muligt at tiltrække stjerneforskere til Danmark med de rette betingelser. Donationer fra de store danske fonde har flere gange hjulpet til.

På Niels Bohr Institutet på Københavns Universitet blæser disse vinde. I 2011 fik instituttet med en bevilling fra Danmarks Grundforskningsfond ansat en af verdens absolut førende forskere, professor Charles Marcus fra Harvard, som siden har opbygget et nyt Center for Quantum Devices på instituttet.

Denne satsning på at tiltrække de bedste ser allerede nu ud til at bære frugt. 23. juni kunne man læse i New York Times, at Microsoft nu satser stort på computere og kryptering baseret på Bohrs kvantefysik, og 9. juli kunne Niels Bohr Institutet fortælle, at det er blevet udvalgt af Microsoft til et større forskningssamarbejde om at realisere kvanteinformation.

Målet må være, at Danmark bliver det oplagte valg for topforskere og for udenlandske virksomheder, som skal placere deres forskningsinvesteringer. Vi kan gøre kraften i den danske videnmagnet endnu stærkere, hvis vi virkelig vil det.

Det kræver, at vi prioriterer den offentlige forskning rigtigt, og at vi gør en ekstra indsats for at tiltrække stjerneforskere. Vi skal kende vores besøgstid og udnytte de meget store muligheder ved supermikroskopet i Lund. Og vi skal sikre, at højtuddannede medarbejdere kan komme til Danmark og udfolde deres talent uden for meget bøvl.

Danmark skal være et nyskabende, kreativt centrum og mødested, hvor de skarpeste hjerner fra hele verden mødes og skaber enestående resultater.

Præcis som auditorium A på Niels Bohr Institutet var det i 1920'erne og 1930'erne.